

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Francisci Caietani Societatis Jesu

Gaetano, Alfonso

Excusa Pragæ, Anno 1668

Cap. XIV. De virtutibus Francisci, & primùm de animi demissione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37359

Panormitano, ut scripsi, ac proinde brevitatis causâ, nihil ultra hoc loco refero.

CAPUT XIV.

De virtutibus Francisci, & primum de animi submissione.

ET si quàm studiosissimè Franciscus conaretur occultare pretiosa cimelia suarum virtutum, ut illa eò conservaret securiùs, nihilominus efficere non potuit, ut splendor earumdem, non refulgeret ad gloriam DEI, & exemplum aliorum. Et cum nonnullas commemoraverim ab initio, quarum in seculo ac tirocinio specimina præbuit, hîc paucas tantummodo

do attingam (quia omnes nôsse
nequeo) quas in ipso observa-
vimus eo tempore , quo in Re-
ligione studuit literis humanio-
ribus & Philosophiæ, vel docuit
Grammaticam. Verùm unde
melius ordiar, quàm ab illa vir-
tute, quæ à Spiritu sancto ante
omnes alias poni consuevit in
ædificio spirituali, éstque me-
dium efficax, ad consequendas
scientias, tam humanas, quàm
divinas, citra periculum pro-
priae salutis? Hæc est demissio
animi, quæ in eo ortum habuit
ex vera cognitione, tam pro-
priae vilitatis, quàm Divinæ Ma-
jestatis, cujus perfectiones, cum
suis imperfectionibus confe-
rens, verecundabatur, seque
exinaniebat coram DEO. Hu-

milem istam sui cognitionem, habuit ab ipso suæ conversionis principio, quæ aucta in tirocinio, reliquis annis summam attigit perfectionem. Existimavit semper, se magnum esse peccatorem, talem se vocabat, & talis ab omnibus haberi optabat, præsertim conscientiæ Arbitris & Superioribus, quibus cum frequenter negotia animæ, & religiosæ perfectionis conferebat, ut meliùs ab illis regeretur. Licet optimo esset præditus judicio, nihilominus aliorum in rebus omnibus exquirebat sententiam. Omnes reverebatur, tanquam Superiores, atque ut tales, in salutando præveniebat, omnibus potiozem, quavis occasione, deferebat ho-

no

norem, cujuslibet se reputabat
servum, & hac mente subscribe-
bat literas, quas dabat ad suos
Fratres: *Servus Societatis IESU*
Franciscus Cajetanus. Monitus
à quodam, ut in conversatione
esset aliquanto affabilior, ad
DEI gloriam, & profectum ali-
orum, respondit suaviter sub-
ridendo: *Existimásne, quésó,*
me eâ pollere gratiâ, quâ pollent
alijs in conversando? & nescin' me
alijs esse longè inferiorem? crede
mibi, non est vitium istud volun-
tatis, sed nature, quod, licèt ve-
lim, superare nequeo. Tale de
se tulit iudicium, ob animi de-
missionem, siquidem in seculo
hilarem, gratiosum, & charum
cujusvis conditionis hominibus
fuisse constat. quia verò serió
stu-

studebat uni placere D E O, ut illum ubivis, & in quolibet exercitio haberet præsentem, neglecto omni humano solatio, veterem hominem exuit. Omnes suspiciebat ut Sanctos, ita ut nemo illi posset esse offendiculo, dicebatque, difficilem sibi videri observatu illam nostram Regulam, quâ jubemur graves sociorum defectus agnitos, manifestare Superioribus, ut opportuno corrigantur remedio: existimabat enim non posse fieri, ut, qui ex animo esset humilis, quales esse rebatur omnes, videat alienos defectus: atque ita aliud agens, describebat se ipsum, quod non ex inscitia, sed ex animi demissione, nesciret in alijs Religiosis ullam culpam

pam
quen
mo
mora
vices
fabat
tem
fabat
tent
clau
vit,
diun
ad
nem
bis
Pau
mat
fect
a m
& i
Tu f

pam deprehendere. Licet frequens mihi cum eo fuerit sermo, nunquam audiui commemorantem alienos errores, quia vices dolebat omnium, & excusabat universos, se verò scaten-tem vitij arbitrabatur, & incusabat, atque oculos sibi soli intentos, ad aliena autem facta, clausos habere oculos, iudicavit, id ipsi, DEO inspirante, medium esse necessarium & efficax, ad consequendam perfectionem: quod ipsi huiusmodi verbis exposuit Divinus Magister: *Pauci, Fili, assequuntur consummatam solidarum virtutum perfectionem; quia pauci agnoscunt, a me sibi suas esse concessas dotes, & ideo de se non sentiunt demissè. Tu fac, ut intelligas, me esse au-*
tho-

thorem eorum, quæ habes: servi
 mihi diligentia, quam potes, ma-
 ximâ, & ego semper tibi adero,
 si te extuleris supra alios, judica-
 verisque alienas actiones, de-
 linquam te, & subito pessum ibi.
 Compatere ergo ex corde omni-
 bus, & deprecare aliorum culpas,
 ac persuade tibi, te pejus acturum,
 nisi Divina Bonitatis gratiâ ab-
 undares. Metue meum con-
 spectum, siquidem cordis tui misere-
 riam cognosco, & novi fore, ut
 facile superbiâ efferreris, nisi ego
 tibi semper adessem. Time igitur
 semper te ipsum: qui sibi ti-
 met, intelligit egestatem ac vilita-
 tem propriam, & aliorum judi-
 cem agere perhorrescit: quia se
 omnibus pejorem cognoscit, nec se
 cuiquam confert, qui omnes ut
 Fi-

Filios
 esse si
 Qu
 prom
 derid
 usque
 omin
 qui e
 dus.
 perfe
 tum
 doqu
 struc
 tus e
 cepi
 bus
 runt
 ditu
 com
 fecit
 dicti

Filios meos aestimat, se verò solum
esse filium iniquitatis arbitratur.
Qui se abhorret, optat, estque
promptus, ut illum averfentur, ac
derideant omnes. Time, quoad-
usque te cognoscas, ac te ipsum ab-
omineris, & optes despici ab alijs:
qui est supremus humilitatis gra-
dus. Hæc ille. Et verò istam
perfectionem re ipsâ assequu-
tum fuisse quis ambigat: quan-
doquidem nihil unquam fini-
strum protulit, neque suspica-
tus est de ullo, hilaritèrque sus-
cepit ea, quæ varijs occasioni-
bus alijs adversùs ipsum dixe-
runt, vel egerunt. Non est au-
ditus, vel verbo se, aut suos
commendare, quòd si quis id
fecisset, protinus dextrè filum
dictionis abruptit. Alienissimus
fuit

fuit ab omni modo agendi Pseudo-politico, qui pestis est sacram familiarum; visitationes officiosas, & sermones, aulice tinctos aspergine, cavit semper, satisfaciens tamen interim paucis verbis, & vultu hilari, opportunis temporibus, debita charitatis officijs. Amavit rancore contemptum sui ipsius, ut ipsum noscentibus, magna esset admirationi; qui verò illum non novisset, ex vehementer immutato vultu, vestitu paupertino, totius corporis habitu, & modo loquendi candido ac simplici, intellexisset fuisse rure natum, cum tamen ijs naturæ & gratiæ dotibus fuerit abundè exornatus, quas retulimus capite secundo. His sanctis artibus

bus v
viam
nobis
suffur
pertu
funct
Ill
ditis f
cerleb
nè ip
tur, t
raren
lunta
queba
genua
manu
tebat
Non
rem,
id qu
gitur
bus

bus verè humilis, præcludens
viam officijs urbanitatis, quæ
nobis tempus, pretiosius auro,
suffurantur, ac affectus nostros
perturbant, conabatur haud per-
functoriè soli DEO placere.

Illibenter fiebat obuius sub-
ditis sui Fratris, aut ab illis ac-
cersebatur ad Collegij januam,
nè ipsum submissè veneraren-
tur, titulisque illustribus hono-
rarent. Quando verò ex vo-
luntate Superiorum eos allo-
quebatur, non patiebatur, ut
genua sibi exoscularentur, vel
manus; neque ipsos à se dimit-
tebat absque salutari alloquio.
Non minùs abhorrebat hono-
rem, quàm alij contemptum,
id quod è sequenti facto intelli-
gitur. Perambulans Messanam,

oc-

occurrit cuidam Nobili adve- præfer
næ, sciscitanti de quopiam Re induc
ligioso. Postquam illum de sider
edocuiſſet Socius, ſubjuncti deſti
Domine, alium habes cogna bat, a
tum, qui tibi ignotus hîc adel geren
Franciſcus, & Fratrem habet cendi
Dominum Marchionem Sorre magn
ni. Id ille audiens, ſingular audie
ſervum DEI proſequutus eſt ho indig
nore ac obſervantiâ, Franciſcu occup
verò vultum modoſto ſuffudit lia, i
rubore, & paucis, ſubmiſiſque refer
verbis hominem affatus, ſe ab à Dor
eo proripuit. Suo dein tempo ruſo,
re, ſervatâ pace animi, ſubof ingre
fenſum ſe oſtendens, tantope ſedit
Socio queſtus eſt, quòd eo ho terij
nore fuiſſet affectus, ut is vehe adge
menter ipſius humilitatem mi Con
raretur. Honorabat omnes cibu
pra

præsertim Sacerdotes, & agrè
inducebatur, ut coram ijs con-
sideret, quos etiam instar mo-
desti discipuli interrogare sole-
bat, ac de re quapiam pia, sug-
gerendo occasionem introdu-
cendi colloquia spiritualia, quæ
magnâ modestiâ, & solatio suo
audiebat. Ulteriùs progressus,
indignum se existimabat, qui
occuparet Sacerdotum subsel-
lia, ut patet ex eo, quod nunc
refero. Petitus fuit aliquando
à Domina Baronissa de Calva-
rulo, sua Amita, alloquij causâ:
ingressus idcirco templum, re-
sedit in suppedaneo homologe-
terij eâ parte, quâ pœnitentes
adgeniculantur Confessario.
Conata fuit illum Domina pre-
cibus inducere, ut sedem occu-
pa-

paret, quod prorsus detrectabat, dicens se eâ indignum. Unde ipsa humi sese maluit collocare. Conspexit fortè Ædituus tam pulchrum demissionis certamen, & inusitatum modum, mutuz, talium personarum, in colloquendo, observantiæ, volensque vincere Francisci humilitatem, prætexuit Obedientiam, dicendo ipsi, velle id Patrem Rectorem, cujus indignationem esset incursum, si illum alio loco pateretur considerare, quàm eo, qui decet tum ipsum, tum personam, quacum loqueretur. Neque est mirum, quòd tantopere honoraverit Sacerdotes Ministros Altissimi, cum nè quidem Superior æstimari voluerit Fratribus Novitijs. Ex-itu-

icurus
Tiron
leo cl
ut illi
creaba
habitu
videba
Novit
laxati
illis di
Coadj
pus fr
famul
cia ob
doctri
rum fr
plum.
exerci
alicui
tidie
mans

iturus subinde domo cum Socio
Tirone deditâ operâ, relicto pi-
leo clericali, utebatur galero,
ut illi similis haberetur, & re-
creabatur audiens eos, qui hoc
habitu compositè incedentes
videbant, dicentes: Isti sunt
Novitij. Tempore deputato re-
laxationi animi, libenter cum
illis diserebat, & cum Fratibus
Coadjutoribus, idémque tem-
pus frequenter dabat extraneis
famulis, domestica viliora offi-
cia obeuntibus, explanans ijs
doctrinam Christianam ad ipso-
rum fructum, & aliorum exem-
plum. Delectabatur munijs &
exercitijs humilibus, ac eorum
alicui suam, quoad vixit, quo-
tidie operam addixit, magis a-
mans & appetens abominabi-
lio-

liora, magisque aduersa sensuit
 & dum poterat, tam hilariter il-
 la obibat, quàm alij honorifica
 ac jucunda ministeria. Non
 contentus semel iterùmque in-
 fervire mensæ, aut in culina e-
 luendis, tergendisve lancibus
 occupari, quod inter nos exer-
 cendæ ergò humilitatis, ab ipso
 quoque Sacerdotibus fieri con-
 svevit, promptè insuper, ac fre-
 quenter se offerebat ad supple-
 das ea in functione aliorum vi-
 ces. Aliena bona, de ejus vir-
 tute existimatio, ipsi erat quàm
 molestissima & ingratiissima
 unde gravi cuidam Patri, à quo
 fuerat rogatus, ut illi quam-
 piam reculam, ad sui memo-
 riam, ante obitum impertire-
 tur, perquam dolenter suspi-
 rans

rans
 me no
 moda
 ti pec
 qui,
 crucif
 quo o
 infer
 Mini
 tius a
 tus fu
 discip
 conf
 vis ve
 ter ve
 aliqu
 te m
 bat in
 indu
 ob re
 stum
 rans

rans respondit: *Pater mi, non
me novit Vestra Reverentia: quo-
modo petit memoriam habere tan-
ti peccatoris, quantus sum ego?
qui, nisi mihi pretiosus Christi
crucifixi sanguis opem ferat, in
quo omnem spem meam reposui,
inferno addicar.* Questus est P.
Ministro, quòd nullà ab illo, to-
tius anni decursu, pœnâ multa-
tus fuisset, quæ pro religiosa
disciplinæ observantia exigi
consvavit ob errata, quantum-
vis veræ culpæ sint expertia: Pa-
ter verò subridens, ei dixit: tu
aliquam admitte culpam, & ego
te mulctabo. Sæpe compare-
bat in triclinio pannosâ lacernâ
indutus, præsertim feriâ sextâ,
ob religionem, quâ erga Chri-
stum crucifixum ferebatur, ac-

cusans se de suis erratis, excol-
lans omnium pedes, cibum hu-
mi capiens, eundemque multo-
ties eleemosynæ loco mendic-
ans, quæ ita peragebat, ut uni-
versis pium animi sensum inge-
neraret, omnesque ad imitatio-
nem sui incitaret, cum ab eo vi-
derent communia illa demissio-
nis exercitia, tanto affectu fre-
quentari, cujus videlicet vita e-
rat semper ad perfectionis le-
ges exacta, & sancta. Licet al-
tiduè conjunctus esset D E O, et
præclaris cœlestibus luminibus
sublimibusque Divinorum my-
steriorum sensibus abundaret,
id tamen manifestabat nemini
conabatur præsentibus alijs co-
hibere lacrymas, quamvis inter-
dum non posset; tanta enim e-

rat divini vis amoris, quo col-
ipsum inflammabatur. Con-
fessarijs tantum, & Superiori-
bus, propter Regulæ nostræ ob-
servationem, sui que directio-
nem, aperiebat visitationes, &
consolationes cœlestes, quas ip-
se scripto adnotabat: easque
conjicio, ex paucis à me lectis,
magnas fuisse & illustres. Exi-
stimo, ex animi demissione dis-
cerptum fuisse ab ipso libellum,
in quem illas retulerat, cum
quàm studiosissimè quæsitum re-
perire non potuerim, neque ali-
quid de eo intelligere. Argue-
bat se ut ingratum Divinis be-
neficijs, & sæpe mihi dicebat,
se vehementi perurgeri stimu-
lo, quòd non responderet ma-
gnitudini divinæ gratiæ, quam

indies majorem in se experiretur; & tamen multis annis, quibus illi convixi, semper ipsum vidi usque adeò sedulum, ac sollicitum in rebus omnibus, divinum obsequium concernentibus, ut hodièque admirandum in animo revolvam. Agnoscens se imparem reddendis debitis Deo gratijs, rogabat quolibet tam Religiosos, quàm seculares, ut pro se Deo satisfacerent. Adferam, quæ huc faciunt, quædam ejus verba, scripta ad Fratrem: *Me commendentur tuis orationibus, & omnium illorum, quorum precibus visum tibi fuerit, me commendare: cum etenim debitum meum sit eò majus, quò est sublimior gratia, mibi à Divina Ma-*

jestat
me or
ut sic
sim r
ni,
Dom
re lo
sider
strun
bus f
seipu
bat o
Inter
quo,
retur
bat b
ex ec
scho
gend
tiam
scho
je-

perire
s, qui
psum
ac so
s, di
ernen
rabun
Agnos
dis de
t quos
uam se
satisfa
huc fe
a, scri
mendo
onibus
um pre
e com
bitum
Et subli
a Ma
je

jestate præstita, non possum non
me omnibus meritò commendare,
ut sic adjutus, vel tantillum pos
sim respondere ingenti obligatio
ni, quâ sum obstrictus D E O.
Domesticæ relaxationis tempo
re loquebatur modicùm, & con
sideratè, neque agebat Magi
strum, etsi talis jure esset in re
bus spiritualibus; sed instar di
scipuli, cupidus discendi, audie
bat omnes attentè ac modestè.
Interrogatus super dubio ali
quo, se excusabat: si verò urge
retur vehementiùs, responde
bat breviter & humiliter. Cùm
ex eo quæsvisset Frater quidam
scholasticus, quidnam esset a
gendum ad evitandam tristi
tiam, si exercitatio quæpiam
scholastica non succedat ex sen
ten

tentia; primùm tacuit, ac sub-
risit, importunè verò respon-
sum exposcenti dixit: *Frater*
mi, quid dicam? quere in his re-
bis gloriam DEI, non tuam, &
nihil agrè feres: age, quod agis,
quàm optimè nôsti, ac deinde to-
tum te permitte DEO. Non in-
terrumpebat cœpta ab alijs col-
loquia, quæ sensim, sinè sensu,
singulari gratiâ revocabat ad
spiritualia, ità tamen, ut nemi-
ni esset molestus: si sermones
erant inutiles, pium aliquid ru-
minando, silebat, & silentio
corrigebat aliorum errorem.
Videbatur penitus vicisse vi-
tium vanæ gloriæ, & nihilomi-
nus laudem suam horrebat, vel
in minimis rebus. Claudat præ-
sens caput argumentum, meâ

opi-

opinione, satis luculentum, Humilitatis Francisci, quòd licet ætatis jam esse maturioris, & non Juvenculus, enutritus præterea delicatè & indulgenter, educatusque inter exercitia vana, tamen se ità adaptaverit humilibus & abjectis exercitijs religiosi, ac si à puero in illis adolevisset, nec unquam, seu factis, seu verbis, vel minimum signum præstulerit ullius superbiæ, aut vanæ suimet æstimationis, fueritque summus osor omnis singularitatis in victu, vestitu, habitatione, ac in quibuslibet rebus alijs; amaverit verò, & exoptaverit incommoda, ac sui vilipensiones; quod denique magnâ prudentiâ, humanam superante, studiosè celaverit.

actiones laudabiles virtutum, &
 gratias, quibus ipsum quotidie
 DEUS copiosè cumulabat, cave-
 ritque publicè agere in homi-
 num oculos incurrentia, quibus
 comparare sibi posset famam
 sanctitatis: volebat nempe ser-
 vare eas regulas, quæ sublata
 hac famâ ac plausu, & quodam
 singularis vitæ splendore, nos
 securâ & compendiosâ viâ ad
 maximam deducunt perfectio-
 nem, per media excellentissima
 mortificationis, Obedientiæ &
 abnegationis, non solum
 omnis voluntatis, ve-
 rùm & judicij
 proprij.

